

**DIE BENUTTING VAN
TEMPERAMENTANALISE IN 'N
BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR OUERS MET
KINDERS IN DIE MIDDELKINDERJARE**

deur

CHANETTE STRYDOM

voorgelê ter vervulling van 'n deel van die vereistes vir die graad

**DOCTOR PHILOSOPHAE
(MAATSKAPLIKE WERK)**

in die

**FAKULTEIT GEESTESWETENSKAPPE
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA**

PROMOTOR: DR. J.M.C JOUBERT

PRETORIA

MEI 2006

**WE CANNOT CREATE A TOTALLY IDEAL WORLD
WE CANNOT INDEED ALWAYS EXPECT A FAIR ONE
BUT WE CAN TRY TO RECOGNISE THAT EVERY
CHILD IS A DISTINCT PERSON AND NEEDS TO BE
RESPECTED AS SUCH. (Gillmour 1988)**

**Hierdie proefskrif word opgedra aan die mans in my lewe, Louis,
Ewald en Charl**

DANKBETUIGINGS

Geen projek kan ooit voltooi word sonder die hulp van baie ander mense nie. Ek wil graag my opregte dank teenoor die volgende persone uitspreek:

- My Hemelse Vader, wat my die krag en onverdiende genade gee. *Ps 16:8: Ek het die Here altyd by my: omdat Hy by my is, sal ek nie struikel nie.*
- My man Louis Strydom, my mentor en my onuitputlike bron van krag. Dankie dat jy in my glo, vir al jou gebede en ongelooflike bystand.
- My twee seuns Ewald en Charl. Dankie dat julle altyd verstaan het as ek moes werk en ook vir julle kindergebedjies as ek moedeloos geraak het.
- My ouers, Charl en Annette van Blommestein en my skoonouers Flip en Anto Strydom. Dankie vir julle gebede en julle voorbeeld van volharding.
- Dr. Kotie Joubert, vir professionele leiding en raad tydens studieleiding.
- My dierbare bybelstudie vriendinne. Dankie vir julle gebede en ongelooflike bystand.
- Familie en vriende vir julle aanmoediging, liefde en belangstelling. Met uitsondering van Liezl en Zelda, my susters, my vriendinne, in woord en daad.
- Die ouers en kinders wat deel was van my studie. Baie dankie vir julle bereidwilligheid.

- Mev. Francien Smuts en Mej. Petro van Eeden vir die hulp met die taal- en tegniese versorging.
- Alina Molete, my hulp en vriendin. Dankie dat jy altyd daar is vir my.

OPSOMMING

DIE BENUTTING VAN TEMPERAMENTANALISE IN ‘N BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR OUERS MET KINDERS IN DIE MIDDELKINDERJARE

deur

CHANETTE STRYDOM

**PROMOTOR: DR. J.M.C. JOUBERT
DEPARTEMENT MAATSKAPLIKE WERK EN KRIMINOLOGIE
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA**

GRAAD: D.PHIL. (MAATSKAPLIKE WERK)

Hierdie navorsing het ten doel gehad om ‘n bemagtigingsprogram wat op die benutting van temperamentanalise gebaseer is, vir ouers met kinders in die middelkinderjare te ontwikkel en die bruikbaarheid van so ‘n program te evalueer. Die motivering vir die studie het ontstaan na aanleiding van die gebrek aan toepaslike programme in die praktyk van maatskaplike werk oor die verskillende temperamente en behoeftes van kinders wat nie deur ouers verstaan en bevredig word nie.

Intervensienavorsing is hiervoor aangewend. ‘n Tweefasige navorsingsbenadering is gevolg. Tydens fase 1 is kwalitatiewe navorsing onderneem, waar ‘n behoeftebepaling gedoen is deur van twee fokusgroepe met tien ouerpare elk, gebruik te maak. Die volgende navorsingsvraag is vir hierdie fase geformuleer: Wat is die behoeftes van ouers aan ‘n program waarin temperamentanalise ten opsigte van hulleself en hulle kind in die middelkinderjare benut word ten einde die ouer-kind-

verhouding te bevorder? Die inligting wat kwalitatief bekom is, het komplementêr tot die omvattende literatuurstudie wat onderneem is, inligting na vore gebring wat die inhoud van die ouerskapsprogram tot gevolg gehad het. Antwoorde op die navorsingsvraag kon dus gevind word.

Tydens fase 2 is kwantitatiewe navorsing onderneem, waar die ouerbemagtigingsprogram met behulp van 'n selfontwerpte vraelys geskied het. Die enkelstelselontwerp is tydens die fase gevolg. Die volgende navorsingshipotese is tydens hierdie fase geformuleer: Indien 'n bemagtigingsprogram wat temperamentanalise insluit, met ouers van kinders in hulle middelkinderjare benut word, behoort die ouers se kennis so te verhoog dat hulle daardeur bemagtig sal word om hul kinders se gedrag beter te verstaan. Die ouerbemagtigingsprogram het uit ses sessies bestaan en is oor 'n tydperk van twee weke geïmplementeer. Vier ouers en een enkelouer het die ouerbemagtigingsprogram deurloop. Vyf kinders is by twee groepassessingsessies betrek, met die doel om hulle geneigdheid om op 'n sekere wyse op te tree, waar te neem. Die selfontwerpte vraelys is deur al die ouers voltooi voor en na die afloop van die ouerbemagtigingsprogram. Hierdie meetinstrument het die hipotese bevestig.

Gevolgtrekkings en aanbevelings vir die benutting van die program en vir toekomstige navorsing is na aanleiding van die studie geformuleer.

LYS VAN SLEUTELBEGRIPPE

TEMPERAMENT

ANALISE

PROGRAM

OUERBEMAGTIGINGSPROGRAM

MIDDELKINDERJARE

DISC-MODEL

HIPPOKRATES

GESTALTBEGINSELS

ASSESSERING

NEURO-ANATOMIE

SUMMARY

**THE UTILIZATION OF TEMPERAMENT ANALYSIS IN AN
EMPOWERMENT PROGRAMME FOR PARENTS WITH CHILDREN IN
THEIR MIDDLE CHILDHOOD**

by

CHANETTE STRYDOM

PROMOTER: DR J.M.C. JOUBERT

**DEPARTMENT OF SOCIAL WORK AND CRIMINOLOGY
UNIVERSITY OF PRETORIA**

DEGREE: D.PHIL. (SOCIAL WORK)

This research was aimed at the development, implementation and evaluation of an empowerment programme for parents with children in their middle childhood, focused on temperament analysis. The motivation for this study stemmed from the absence of relevant programmes in the field of social work concerning different temperaments and needs of children that parents does not understand or meet.

Intervention research was applied. A two-phase research approach was undertaken. In phase 1, a qualitative research was used to do a need assessment. The need assessment was done by means of two focus group discussions with ten parents in each group. The following research question was formulated for this phase: What is the needs of parents related to a programme that focus on temperament analysis for

children in their middle childhood. This data complemented the literature study which was undertaken and provided information that established the contents of the empowerment programme. The research question could therefore be answered.

The qualitative approach was used in phase 2 as the single-system design. The following research hypothesis was formulated for this phase: If an empowerment programme that includes a temperament analysis is attempted with parents, a significant change in their knowledge in handling and understanding of their children should realise. The empowerment programme for parents with children in their middle childhood consisted of six sessions and was implemented over a period of two weeks. Four parents and one single parent undertook the empowerment programme. A group assessment was undertaken with the five children of the parents who attended the empowerment programme. The focus of the group assessment was to determine a tendency to respond. The self-designed questionnaire was completed prior to the empowerment programme and thereafter. This instrument of measurement confirmed the hypothesis.

Conclusions and recommendations for the utilization of the programme in future research were formulated as a result of the research study.

LIST OR KEY TERMS

TEMPERAMENT

ANALYSIS

PROGRAMME

EMPOWERMENT PROGRAMME

MIDDLE CHILDHOOD

DISC-MODEL

HIPPOKRATES

GESTALT

ASSESSMENT

NEURO-ANATOMY

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1: ALGEMENE ORIËTERING

1.1	INLEIDING	1
1.2	PROBLEEMFORMULERING	8
1.3	DOEL, DOELSTELLING EN DOELWITTE VAN DIE NAVORSING	18
1.3.1	Doel van die studie	18
1.3.2	Doelstelling van die studie	19
1.3.3	Doelwitte van die studie	19
1.4	NAVORSINGSVRAAG EN HIPOTESE VIR DIE STUDIE	20
1.5	NAVORSINGSBENADERING	21
1.6	SOORT NAVORSING	23
1.7	NAVORSINGSONTWERP EN NAVORSINGSTRATEGIE	24
1.7.1	Navorsingsontwerp	24
1.7.2	Navorsingstrategie	25
1.8	NAVORSINGSPROSEDURE OF WERKSWYSE	26
1.8.1	Fase I - Program-analise en programbeplanning	26
1.8.1.1	Identifiseer en insluiting van kliëne	27
1.8.1.2	Bewerk toegang en samewerking	28
1.8.1.3	Analiseer geïdentifiseerde probeme	29
1.8.1.4	Formuleer doelwitte	30
1.8.2	Fase 2 - Inligtinginsameling en sintese	30
1.8.2.1	Benut bestaande inligtingsbronne	30
1.8.2.2	Bestudering van natuurlike voorbeelde	31
1.8.2.3	Identifiseer funksionele elemente van suksesvolle modelle	33

1.8.3	Fase 3 - Die ontwerp	33
1.8.3.1	Ontwerp 'n waarneembare sisteem	33
1.8.3.2	Spesifiseer proSedures vir die intervensie	34
1.8.4	Fase 4 - Vroeë ontwikkeling en voorondersoek	37
1.8.4.1	Ontwikkel 'n prototipe of voorlopige intervensie	38
1.8.4.2	Uitvoering van die voorlopige intervensie	38
1.8.4.3	Toepassing van die ontwerp kriteria	39
1.8.5	Fase 5 – Evaluering en gevorderde ontwikkeling	39
1.8.5.1	Keuse van 'n eksperimentele ontwerp	40
1.8.5.2	Versameling en analisering van data	40
1.8.5.3	Herhaling van die intervensie onder natuurlike omstandighede	42
1.8.6	Fase 6 – Verspreiding van die navorsingsprojek	42
1.9	VOORONDERSOEK	44
1.10.	OMSKRYWING VAN UNIVERSUM, AFBAKENING VAN STEEKPROEF EN WYSE VAN STEEKPROEFNEMING	44
1.11.	ETIESE ASPEKTE	46
1.11.1	Skade aan respondente	46
1.11.2	Ingeligte toestemming	47
1.11.3	Misleiding van die respondente	47
1.11.4	Skending van privaatheid	48
1.11.5	Handeling en bevoegdheid van die navorser	48
1.11.6	Beskikbaarstelling of publikasie van die bevindinge	49
1.11.7	Herstel van respondente	49
1.12	LEEMTES, BEPERKINGE EN PROBLEME VOORSIEN MET DIE STUDIE	49

1.13. DEFINISIES VAN HOOFKONSEPTE	50
1.13.1 Temperament	51
1.13.2 Analise	51
1.13.3 Program	51
1.13.4 Ouerbemagtigingsprogram	52
1.13.5 Middelkinderjare	52
1.14 INDELING VAN NAVORSINGSVERSLAG	53
1.15 SAMEVATTING	53
HOOFSTUK 2: KONSEPTUALISERING VAN TEMPERAMENT	56
2.1 INLEIDING	56
2.2 DIE WAARDE VAN KENNIS OOR TEMPERAMENTE	58
2.3. KONSEPTUALISERING VAN TEMPERAMENT	59
2.3.1. Persoonlikheid	60
2.3.2. Karakter	62
2.3.3 Temperament	63
2.4. TEMPERAMENT IS AANGEBORE	70
2.5. TEMPERAMNET IS STABIEL	71
2.6. TEMPERAMENT IS OORERFLIK	74
2.7. OORSPRONG VAN TEMPERAMENT	74
2.7.1 Die Grieke, Romeine en Hippokrates	74
2.7.2 Galan	75
2.7.3 Halle	76
2.7.4 Gall	77

2.7.5 Jung	77
2.7.6 Issabelle Myers en Kathryn Briggs	78
2.7.7 Keirse	79
2.7.8 Marston en DISC-model	80
2.7.9 Thomas en Chess se dimensies	81
2.7.10 Plomin en Buss	82
2.7.11 Rothbart se model	83
2.8 NEURO-ANATOMIESE ASPEKTE VAN DIE MIDDELKINDERJARE KIND SE VERBAND MET TEMPERAMENT	85
2.8.1 Senuweestelsel	87
2.8.2 Hoofdele van die brein	88
2.8.3 Limbiese sisteem	93
2.8.4 Amigdala	94
2.9 DIE HEELBREIN TEORIE	99
2.9.1 Linker hemisfeer en Regter hemisfeer	100
2.9.2 Regter Hemisfeer	101
2.9.3 Linker Hemisfeer	104
2.10 FISILOGIESE ASPEKTE TEN OPSIGTE VAN TEMPERAMENT	106
2.11 SAMEVATTING	108
HOOFSTUK 3: TEMPERAMENT: DIMENSIES, KATEGORIEË EN MODELLE	112
3.1. INLEIDING	112
3.2. DIMENSIES EN KATEGORIEË	113
3.3. CHESS EN THOMAS SE NEGE DIMENSIES VAN TEMPERAMENT	114
3.3.1 Dimensies en temperament	120

3.3.2	Kategorieë en temperament	120
3.3.3	Dimensies en Kagan se navorsing	121
3.3.4	Kagan se navorsing en Chess en Thomas se nege dimensies	122
3.4.	DRIE TEMPERAMENTELE KATEGORIEË	122
3.4.1	Invloed van die omgewing op die individu se temperament	124
3.5.	HIPPOKRATUS SE TEMPERAMENTELE KATEGORIEË	127
3.5.1	Sanguiniese temperament	129
3.5.1.1	SANCHOL	131
3.5.1.2	SANMEL	132
3.5.1.3	SANFHLEG	133
3.5.2	Choleriese temperament	135
3.5.2.1	CHORSAN	136
3.5.2.2	CHORMEL	137
3.5.2.3	CHORFHLEG	137
3.5.3	Melancholies temperament	139
3.5.3.1	MELSAN	140
3.5.3.2	MELCHLOR	140
3.5.3.3	MELPHLEG	141
3.5.4	Flegmatiese temperament	142
3.5.4.1	PLEGSAN	143
3.5.4.2	PHLEGCHLOR	144
3.5.4.3	PHLEGMEL	144
3.6	DISC MODEL	147
3.6.1.	Die samestelling van die DISC model	147
3.6.1.1	Wat die DISC nie is nie	147
3.6.1.2	Die samestelling van die DISC-model	148

3.6.1.3	Die Horisontale en vertikale asse	150
3.6.2.	Uiteensetting van die verskillende DISC-model temperamenttipes	157
3.6.2.1	D- Uitgaande, gedetermineerde temperament	157
3.6.2.2	I- Beïnvloeder, interaktiewe, utidruklike temperament	169
3.6.2.3	S- Standvastige, stabiele temperament	179
3.6.2.4	C- Inskiklikheid, analitiese temperament	188
3.7	METING VAN DIE DISC-MODEL	198
3.7.1	Grafiek 1	199
3.7.2	Grafiek 2	200
3.7.3	Die energielyn	200
3.7.4	Die evaluering van die DISC model	200
3.8	KEIRSEY-MODEL	201
3.8.1	Keirse se vier temperamenttipes	201
3.8.2	Myers-Briggs se verbindtenis met die Keirsey-model	202
3.8.3	Uiteensetting van die Myers Briggs Type-Indicator	202
3.8.4	Keirsey-model	204
3.8.4.1	SJ (SINTUIGLIK/BEREKEND)	205
3.8.4.2	SP (SINTUIGLIK/AKKOMMODEREND)	207
3.8.4.3	NF (INTUÏSIE/GEVOEL)	208
3.8.4.4	NT (INTUÏSIE/DENKEND)	209
3.9	SAMEVATTING	211
HOOFSTUK 4: GESTALTBEGINSELS EN TEMPERAMENT GEFOKUS OP DIE KIND IN DIE MIDDELKINDERJARE		215
4.1	INLEIDING	215
4.2	ONTWIKKELINGSTEORIEË SOOS VAN TOEPASSING OP DIE KIND IN DIE MIDDELKINDERJARE	215

4.3	DIE KIND IN DIE MIDDELKINDERJARE	217
4.3.1	Definiëring van die middelkinderjare	217
4.3.2	Definiëring van die primêre skooljare	218
4.3.3	Die ontwikkelingstake van die middelkinderjare	218
4.3.4	Die gesinstake ten opsigte van die middelkinderjare	222
4.4	KERNBEGRIPE VAN DIE GESTALTBENADERING	223
4.4.1	Gestaltbenadering	224
4.4.2	Gestaltterapie	225
4.4.3	Gestaltspeltherapie	225
4.4.4	Teoretiese beginsels van die Gestaltbenadering	226
4.4.4.1	Holisme	226
4.4.4.2	Homeostase/Organismiese Selfregulering	228
4.4.4.3	Figuurgrond/Agtergrond	230
4.4.4.4	Onvoltooidheid	233
4.4.4.5	Kontak	234
4.4.4.6	Kontakgrens	236
4.4.4.7	Polariteit	244
4.4.4.8	Kind se proses	245
4.4.4.9	Struktuur van die persoonlikheid	247
4.5	SAMEVATTING	249
HOOFSTUK 5: KONSEP-OUERBEMAGTIGINGSPROGRAM VIR OUERS MET KINDERS IN DIE MIDDELKINDERJARE		253
5.1.	INLEIDING	253
5.2.	BEMAGTIGINGSPROGRAMME	253
5.2.1	Bestaande ouerbegeleidingsprogramme	253
5.2.2	Omskrywing van ouerbemagtigingsprogram	255

5.3	DIE KIND SE UNIEKE TEMPERAMENT	255
5.3.1	Moment: Ken my eie en my kind se temperament	259
5.4	DIE KIND SE TEMPERAMENT EN OUERSKAP	259
5.4.1	Moment: Ken my eie en my kind se temperament	262
5.5	VOORVEREISTES VIR OUERSKAP	262
5.6	KENNIS VAN EN BEGRIP VIR GEDRAG	263
5.6.1	Moment: Ken my kind se temperament	266
5.7	BEGRIP VIR KIND SE WANGEDRAG	267
5.7.1	Moment: Begrip vir kind se gedrag en wangedrag	268
5.8	BOUSTENE VIR POSITIEWE OUER-KIND-VERHOUDING	268
5.8.1	Moment: Boustene vir positiewe ouer-kind verhouding	272
5.9	FAKTORE WAT DIE OUER-KIND-VERHOUDING POSITIEF BEÏNVLOED	272
5.9.1	Moment: Faktore wat die ouer-kind-verhouding positief beïnvloed	273
5.10	HOE WYS 'N OUER SY LIEFDE VIR SY KIND?	273
5.10.1	Moment: Liefdestaal nr. 1: Fisiese aanraking	275
5.10.2	Moment: Liefdestaal nr. 2: Woorde van bevestiging	276
5.10.3	Moment: Liefdestaal nr. 3: Kwaliteittyd	277
5.10.4	Moment: Liefdestaal nr. 4: Geskenke	278
5.10.5	Moment: Liefdestaal nr. 5: Diensbaarheid	278
5.10.5.1	Moment: Hoe wys ek as ouer my liefde vir my kind	279
5.11	DIE INVLOED VAN OMGEWING OP TEMPERAMENT	279
5.11.1	Moment: Invloed van die omgewing op temperamentverskille	284

5.12	FAKTORE WAT OUER-KIND-VERHOUDING NEGATIEF BEÏNVLOED	284
5.12.1.	Moment: Faktore wat die ouer-kind-verhouding negatief beïnvloed	286
5.13	KOMMUNIKASIE TUSSEN OUERS EN KINDERS	286
5.13.1	Moment: Hoe maak ek as ouer kontak met my kind	287
5.14	LUISTERVAARDIGHEDE IN KOMMUNIKASIE	288
5.14.1	Moment: Hoe luister ek na my kind	288
5.15	KONFLIKHANTERING	289
5.15.1	Moment: Hoe hanteer verskillende temperamenttypes konflik en Spanning	297
5.16	OUERSKAPSTYLE IN KONFLIKHANTERING	298
5.17	GEVOLGE VAN OUERSKAPSTYLE OP DIE KIND	302
5.17.1	Ouerskapstyle se invloed op temperamentverskille	305
5.18	WAARDES EN NORME	305
5.19	DISSIPLINE	307
5.19.1	Moment: Hoe dissipliner ek my kind volgens sy temperament?	308
5.20	DIE KONSEP-OUERBEMAGTIGINGSPROGRAM	308
5.21	VASSTELLING VAN KINDERS SE TEMPERAMENT	314
5.22	ASSESSERING VAN DIE KIND TEN EINDE DIE GENEIGDHEID TOT 'N TEMPERAMENTTIPE TE BEPAAL	317

5.23	KONTROLELYS	326
5.24	SAMEVATTING	329
	HOOFSTUK 6: EMPIRIESE GEGEWENS	332
6.1	INLEIDING	332
6.2	DOELSTELLING EN DOELWITTE VAN DIE STUDIE	333
6.2.1	Doelstelling	333
6.2.2	Doelwitte	333
6.3	NAVORSINGSMETODOLOGIE	334
6.3.1	Navorsingsbenadering	334
6.3.2	Soort navorsing	335
6.3.3	Intervensienavorsingsproses	335
	6.3.3.1 Probleemanalise en Projekbeplanning	335
	6.3.3.2 Inligtinginsameling en sintese	335
	6.3.3.3 Ontwerp	336
	6.3.3.4 Vroeë ontwikkeling en voorondersoek	336
	6.3.3.5 Evaluering en gevorderde ontwikkeling	337
	6.3.3.6 Verspreiding van die navorsingsprojek	337
6.4	KWALITATIEWE DATE (FASE 1 VAN EMPIRIESE STUDIE)	337
6.4.1	Navorsingsvraag	338
6.4.2	Selektering van respondente vir fokusgroepe	338
6.4.3	Kwalitatiewe data-insameling en –analiserings	339
6.4.4	Bespreking van die skematiese voorstelling van die kategorieë, temas en subtemas: Fokusgroep een en twee	341
6.5	KWANTITATIEWE DATA-INSAMELING EN ASSESSERING	352
6.5.1	Hipotese van die studie	351

6.5.2	Selektering van respondente	354
6.5.3	Etiese aspekte	355
6.5.4	Betroubaarheid en geldigheid van die meetinstrument	355
6.5.5	Loodsstudie	356
6.5.6	Meting van temperament tydens die intervensieproses	356
6.5.7	Intervensieprogram	357
6.6	IMPLEMENTERING VAN OUERBEMAGTIGINGSPROGRAM	385
6.7	SAMEVATTING	427
HOOFSTUK 7: SAMEVATTENDE GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS		429
7.1	INLEIDING	429
7.2	EVALUERING VAN DIE DOELSTELLING VAN DIE STUDIE	430
7.3	DOELSTELLING	431
7.4	EVALUERING VAN DIE DOELWITTE	437
7.5	SAMEVATTENDE GEVOLGTREKKINGS	441
7.5.1	Hoofstuk een: Algemene oriëntering	441
7.5.2	Hoofstuk twee: Konseptualisering van temperament	443
7.5.3	Hoofstuk drie: Temperamentkategorieë, dimensies en modelle	445
7.5.4	Hoofstuk vier: Gestaltbeginsels en temperament gefokus op die kind in die middelkinderjare	446
7.5.5	Hoofstuk vyf: Konsep-bemagtigingsprogram vir ouers met kinders in die middelkinderjare	446
7.5.6	Hoofstuk ses: Empiriese gegewens	447
7.6	AANBEVELINGS	449

7.7	VERDERE AANBEVELINGS	450
7.7.1	Departement van Welsyn	450
7.7.2	Welsynsorganisasies	450
7.7.3	Onderwysdepartement	451
7.7.4	Opleidingsinstansies	451
7.7.5	Gesinne en gemeenskappe	452
7.8	VERDERE NAVORSING TEN OPSIGTE VAN DIE PROGRAM SELF	452
7.9	NAVORSINGSVRAAG EN –HIPOTESE	452
7.10	VERDERE NAVORSING	454
7.11	SLOTOPMERKING	454
	Bibliografie	456

LYS VAN FIGURE

2.1	Vyf-Faktorteorie van persoonlikheid	61
2.2	Drie vlakke van temperament	68
2.3	Persoonlikheid, karakter en temperament	69
2.4	Skematiese voorstelling van die brein	88
2.5	Die heelbreinvoorstelling	99
2.6	Linker en Regter hemisfere	102
3.1	Opsomming van temperament kategorie en dimensies	119
3.2	Vier kwadrante van die vier gedragswyses	149
3.3	Die DISC-model	149
3.4	Uitgaande en Gereserveerde gedragsuitdrukking	150
3.5	Taak en Mensgeoriënteerde vertikale helfdes	153
3.6	Opsommende uiteensettings van die DISC-model	155
6.1	Manlike of vroulike respondente (kinders)	358
6.2	Geslag van die kind	358
6.3	Huidige ouderdom van kind soos op 30 November 2005	359
6.4	Kennis van temperament	360
6.5	Invloed van temperament op gedrag	361
6.6	Invloed van temperament op denke	362
6.7	Invloed van temperament op verhoudings	363
6.8	Begrip: Temperament en Temperamentverskille	365
6.9	Bron van inligting oor temperament	366
6.10	Kennis van verskillende temperamentverskille	367
6.11	Verskillende temperamentmodelle	368
6.12a	Stellings ten opsigte van temperament-voortoets	369
6.12b	Stellings ten opsigte van temperament-natoets	370
6.13	Vasstelling van temperament tipe	373
6.14	Waarde van temperament	373
6.15	Verandering in hantering van kinders na afloop van	374

	temperamentanalise	
6.16	Bydrae van temperamentanalise tot verbreding van kennis oor gedrag	375
6.17	Bydrae van temperamentanalise tot verbreding van ouers se kennis van kind se denke en gedrag	376
6.18	Ouerskapstyl	377
6.19	Aanpassing van kinders by ouerskapstyl	378
6.20	Ouerskapstyl het 'n invloed op temperamente	379
6.21	Betekenis van die begrip “uitgaande”	380
6.22	Verskille tussen uitgaande en gereserveerd gaan uitsluitlik oor hoe baie of hoe min 'n persoon praat	381
6.23	Take wat die middelkinderjare kind moet bemeester	382
6.24	Temperament is veranderbaar	383
6.25	Kennis wat verlang word	384

LYS VAN TABELLE

TABEL	BESKRYWING	BL
1.1	Bemagtigingsprogram vir ouers deur die benutting van temperamentanalise vir kinders in die middelkinderjare	35
1.2	Die fases en aktiwiteite van die intervensienavorsingsmodel	43
2.1	Eienskappe van die Regter Hemisfeer	104
2.2	Eienskappe van die Linker Hemisfeer	105
3.1	Dimensies van temperament	115
3.2	Temperamentkategorieë	123
3.3	Opsomming van nege dimensies en drie temperamentkategorieë	126
3.4	Opsommende uiteensetting van die vier temperamentkategorieë van Hippokrates	145
3.5	Vinnige en stadige pas	152
3.6	D-Uitgaande, gedetermineerde temperament	158
3.7	Sterkpunte en beperkinge van die D-dominante temperament	160
3.8	I-Beïnvloeder, uitdruklik en interaktiewe temperament	169
3.9	Sterkpunte en beperkinge van die I-dominante temperament	171
3.10	S-Standvastige, stabiele temperament	179
3.11	Sterkpunte en beperkinge van die S-dominante temperament	181
3.12	C-Inskiklike, analitiese temperament	188
3.13	Sterkpunte en beperkinge van die C-dominante temperament	190
3.14	Opsommende uiteensetting van die dimensies, kategorieë en DISC-model	197

3.15	Myers Briggs Type-Indicator	203
3.16	SJ Temperamenttipe	206
3.17	SP Temperamenttipe	207
3.18	NF Temperamenttipe	209
3.19	NT Temperamenttipe	211
5.1	Identifisering van moontlike spanningsareas wat kan lei tot onvoltooidhede	365
5.2	Moontlike konflikte tussen 'n D-temperamenttipe ouer en die verskillende temperamenttipe kind	289
5.3	Moontlike konflikte tussen 'n I-temperamenttipe ouer en die verskillende temperamenttipe kind	291
5.4	Moontlike konflikte tussen 'n S-temperamenttipe ouer en die verskillende temperamenttipe kind	293
5.5	Moontlike konflikte tussen 'n C-temperamenttipe ouer en die verskillende temperamenttipe kind	295
5.6	Reaksie ten opsigte van spanning en konflik	296
5.7	Kohlberg se prekonvensionele vlak	306
5.8	Konsep-bemagtigingsprogram vir ouers met kinders in die middelkinderjare	308
5.9	Temperamentkontrolelys	327
6.1	Skematiese voorstelling van die kategorieë, temas en subtemas	340

BYLAES

BYLAAG	BYLAAGBESKRYWING
1	Ingeligte toestemming om aan fokusgroep deel te neem
2	Ingeligte toestemming om aan ouerbemagtingsprogram deel te neem
3	Toestemming van kerk
4	Selfontwerpte vraelys
5	DISC vraelys
6	DISC woordomskrywings
7	Sagteware program kontrak Geldigheid en betroubaarheid van DISC
8	Kontrolelyasantwoordstel
9	DISC grafieke
10	Bou van 'n toring Bou van 'n skuiling